

باسمه تعالی

رشته : کلیه رشته ها	ساعات شروع: ۱۰ صبح	پایه: دهم دوره دوم متوسطه	سؤالات امتحان نهایی درس: فارسی ۱
مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	تعداد صفحه: ۴	تاریخ امتحان: ۱۴۰۲/۳/۱	نام و نام خانوادگی:
دانش آموزان روزانه سراسر کشور در نوبت خرداد ماه سال ۱۴۰۲			

بارم	سؤالات	ردیف
------	--------	------

قلمرو زبانی (۷ نمره)

۱	معنی واژه های مشخص شده را بنویسید. الف) در آگیری سه ماهی بود: دو حازم، یکی عاجز. ب) هنوز فضا از نم باران آکنده است.	۰.۵
۲	با توجه به بیت زیر، یک معادل معنایی برای واژه « شیفته » بیابید. وقتی دل سودایی ، می رفت به بستان ها بی خویشتم کردی، بوی گل و ریحان ها	۰.۲۵
۳	با توجه به بیت: « بیامد دمان پیش گرد آفرید / چو دخت کمندا فگن او را بدید »، معنی واژه « دمان » در کدام گزینه به درستی نیامده است؟ الف) خروشنده ب) غرنده ج) چالاک د) مهیب	۰.۲۵
۴	در بیت: « مرغ خوشخوان را بشارت باد کاندرا راه عشق / دوست را با ناله شب های بیداران خوش است » کدام واژه اهمیت املایی ندارد؟ الف) عشق ب) بیداران ج) بشارت د) مرغ	۰.۲۵
۵	املای درست را از داخل کمانک انتخاب کنید. الف) عاقل در دفع مکاید دشمن تأخیر (ثواب / صواب) نبیند. ب) بعد از تو روا باشد (نقض / نغز) همه پیمان ها ج) عامل شهری به خلیفه نبشت که دیوار شهر خراب شده است آن را (امارت / عمارت) باید کردن.	۰.۷۵
۶	در کدام گزینه، املای همه واژه ها به درستی آمده است؟ الف) رعیت - وقاهت - مضرت - سندروس ب) توسن - استدعا - تجلی - خصم ج) حقه - معاش - طرفه - زاعر د) محنت - رعب - بیقوله - معطوف	۰.۵
۷	املای درست کلمات مشخص شده را بنویسید. الف) به شصت اندر آورده تیر خدنگ ب) مخذول و نالان اصترحام می کرد.	۰.۵
۸	کدام بخش از عبارت زیر، « حذف » شده است؟ نوع « حذف » را بنویسید. چنین گویند مردی به بغداد آمد و بر دراز گوش نشسته بود و بزی را رشته در گردن کرده، از پس وی می دوید.	۰.۵
۹	نقش دستوری ضمیر پیوسته (متصل) را در گزینه های زیر بنویسید. الف) ز روی لطف بگویش که جا نگه دارد ب) چرا غم دگران می کند پریشانم	۰.۵
۱۰	در کدام گزینه، هر دو نوع « واو » عطف و ربط، دیده نمی شود؟ الف) راهب، ضعیف و باریک میان بود و وقتی بیلش را به زمین فرو می برد و اندکی خاک برمی داشت به دشواری نفس می کشید. ب) نگاهش آرام و حرکاتش و زندگانی اش بی تلاطم بود و خیالش تخت. ج) خانه را اجاره می دادند یا به کسی می سپردند و از قند و چای گرفته تا تره بار و بنشن، همه را فراهم می کردند. د) ای فرزند حلال نکم که مطربی و مسخرگی پیشه سازی که « همه قبیلۀ من عالمان دین بودند ».	۰.۲۵
۱۱	کدام گروه اسمی، مطابق الگوی: « اسم + صفت + مضاف الیه » ساخته نشده است؟ الف) کنگره نویسندگان ایران ب) سفر تابستانی یوش ج) خلف صدق نیاکان د) گریز زندانه معلم	۰.۲۵

باسمه تعالی

رشته : کلیه رشته ها	ساعات شروع: ۱۰ صبح	پایه: دهم دوره دوم متوسطه	سؤالات امتحان نهایی درس: فارسی ۱
مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	تعداد صفحه: ۴	تاریخ امتحان: ۱۴۰۲/۳/۱	نام و نام خانوادگی:
دانش آموزان روزانه سراسر کشور در نوبت خرداد ماه سال ۱۴۰۲			

ردیف	سؤالات	بارم																
۱۲	در عبارت زیر، جمله هسته (پایه) و جمله وابسته (پیرو) را مشخص کنید. معنای خاکریز هم آن گاه تفهیم می شود که در میان یک دشت باز گرفتار آتش دشمن باشی.	۰.۵																
۱۳	بیت زیر را بر اساس ترتیب اجزای سازنده در زبان فارسی، مرتب کنید. دگر ره چنان شد هنر آشکار / کز آن خیره شد دیده روزگار	۰.۵																
۱۴	نقش دستوری اجزای مشخص شده در کدام گزینه متفاوت است؟ الف) شکوفایی گستره تو دل انگیز است. ب) آسمانی که پس از بارش باران، صاف و روشن است. ج) من به تو شور و شوقی خواهم آموخت. د) این تلاوت قرآن نیست.	۰.۵																
۱۵	نقش دستوری اجزای مشخص شده را بنویسید. الف) ای سرور باران ها و فصل ها ب) غمی شد ز پیکار دست سران	۰.۵																
۱۶	نوع « را » در مصراع « مرا مادرم نام، مرگ تو کرد » را بنویسید.	۰.۲۵																
۱۷	در کدام مصراع، متمم با دو حرف اضافه نیامده است؟ الف) همیشه به جنگ اندرون نامدار ب) چو آمد خروشان به تنگ اندرش ج) به سهراب بر تیرباران گرفت د) بزد بر بر و سینه اشکبوس	۰.۲۵																
قلمرو ادبی (۵ نمره)																		
۱۸	جاهای خالی را با کلمات مناسب پر کنید. هر حماسه چند ویژگی دارد؛ داستانی، .....، ملی و	۰.۵																
۱۹	در کدام گزینه نام نویسنده به ترتیب نام اثر درست آمده است؟ ارزشیابی شتابزده - جوامع الحکایات - دیوار - من زنده ام - مائده های زمینی الف) سهراب سپهری - حسین واعظ کاشفی - جمال میرصادقی - معصومه آباد - تولستوی ب) جلال آل احمد - سدیدالدین محمد عوفی - جمال میرصادقی - معصومه آباد - آندره ژید	۰.۵																
۲۰	با توجه به موارد قسمت الف، آرایه های مناسب را از قسمت ب انتخاب کنید و داخل کمانک بنویسید. (قسمت ب یک مورد اضافی است.)	۱/۵																
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>الف</th> <th>ب</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>الف) با من به سلام خشک ای دوست زبان تر کن / تا از مژه هر ساعت لعل تَرَت افشانم)</td> <td>(۱ مجاز</td> </tr> <tr> <td>ب) کمان را به زه کرد و بگشاد بر / بُد مرغ را پیش تیرش گذر</td> <td>(۲ حُسن تعلیل</td> </tr> <tr> <td>ج) ما را سرِ باغ و بوستان نیست / هر جا که تویی، تفرّج آن جاست</td> <td>(۳ سجع</td> </tr> <tr> <td>د) گل از شوق تو خندان در بهار است / از آتش رنگ های بی شمار است</td> <td>(۴ حس آمیزی</td> </tr> <tr> <td>ه) نگه کرد سهراب و آمدش ننگ / برآشف و تیز اندر آمد به جنگ</td> <td>(۵ تضمین</td> </tr> <tr> <td>و) آهنگ کید و مکر کردند تا مگر او را هلاک کنند و عالم از آثار وجود او پاک کنند.</td> <td>(۶ جناس</td> </tr> <tr> <td></td> <td>(۷ اغراق</td> </tr> </tbody> </table>	الف	ب	الف) با من به سلام خشک ای دوست زبان تر کن / تا از مژه هر ساعت لعل تَرَت افشانم)	(۱ مجاز	ب) کمان را به زه کرد و بگشاد بر / بُد مرغ را پیش تیرش گذر	(۲ حُسن تعلیل	ج) ما را سرِ باغ و بوستان نیست / هر جا که تویی، تفرّج آن جاست	(۳ سجع	د) گل از شوق تو خندان در بهار است / از آتش رنگ های بی شمار است	(۴ حس آمیزی	ه) نگه کرد سهراب و آمدش ننگ / برآشف و تیز اندر آمد به جنگ	(۵ تضمین	و) آهنگ کید و مکر کردند تا مگر او را هلاک کنند و عالم از آثار وجود او پاک کنند.	(۶ جناس		(۷ اغراق	
الف	ب																	
الف) با من به سلام خشک ای دوست زبان تر کن / تا از مژه هر ساعت لعل تَرَت افشانم)	(۱ مجاز																	
ب) کمان را به زه کرد و بگشاد بر / بُد مرغ را پیش تیرش گذر	(۲ حُسن تعلیل																	
ج) ما را سرِ باغ و بوستان نیست / هر جا که تویی، تفرّج آن جاست	(۳ سجع																	
د) گل از شوق تو خندان در بهار است / از آتش رنگ های بی شمار است	(۴ حس آمیزی																	
ه) نگه کرد سهراب و آمدش ننگ / برآشف و تیز اندر آمد به جنگ	(۵ تضمین																	
و) آهنگ کید و مکر کردند تا مگر او را هلاک کنند و عالم از آثار وجود او پاک کنند.	(۶ جناس																	
	(۷ اغراق																	
۲۱	با توجه به قسمت های مشخص شده، « نماد » و « تشبیه » را در مصراع های زیر بررسی کنید. الف) ای چون سبزه برآمده از دفتر روزگاران ب) حسرت نبرم به خواب آن مرداب	۰.۵																
ادامه سؤالات در صفحه سوم																		

باسمه تعالی

سؤالات امتحان نهایی درس: فارسی ۱	پایه: دهم دوره دوم متوسطه	ساعت شروع: ۱۰ صبح	رشته: کلیه رشته ها
نام و نام خانوادگی:	تاریخ امتحان: ۱۴۰۲/۳/۱	تعداد صفحه: ۴	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
دانش آموزان روزانه سراسر کشور در نوبت خرداد ماه سال ۱۴۰۲			

ردیف	سؤالات	بارم
۲۲	مفهوم کنایه های مشخص شده را بنویسید. الف) عنان را گران کرد و او را بخواند ب) او را نیز بسمل کردم تا عبرت همگان شود.	۰.۵
۲۳	آرایه درست را از داخل کمانک انتخاب کنید. الف) خروش سواران و اسپان ز دشت ز بهرام کیوان همی برگذشت (اغراق / تشبیه) ب) زین کاروان سرای بسی کاروان گذشت ناچار کاروان شما نیز بگذرد (تضمین / استعاره)	۰.۵
۲۴	الف) یک بیت، بعد از بیت: «فلک در شگفتی ز عزم شماسست / ملک آفرین گوی رزم شماسست» را بنویسید. ب) بیتهای از شعر «دلیران و مردان ایران زمین» بنویسید که قافیه مصراع های آن «پاک و تابناک» باشد.	۱
قلمرو فکری (۸ نمره)		
۲۵	معنی ابیات و عبارات زیر را به نثر ساده و روان بنویسید.	
الف	معلم مَشوَش بود.	۰.۲۵
ب	مرگت چنان زندگی را به سُخره گرفت	۰.۲۵
ج	الهی، فضل خود را یار ما کن	۰.۵
د	تدبیر برادران برخلاف تقدیر رحمان آمد.	۰.۵
ه	به آورد با او بسنده نبود	۰.۵
و	در چشم به هم زدنی، پشت او را به خاک رسانید.	۰.۵
ز	ریش بر می کند و می گفت ای دریغ کافتاب نعمتم شد زیر میغ	۰.۷۵
ح	خاک، مظهر فقر مخلوق در برابر غنای خالق است.	۰.۷۵
۲۶	حدیث: «حاسبوا قبل ان تُحاسبوا»، با کدام عبارت قرابت معنایی دارد؟ الف) به زبان دیگر مگو و به دل دیگر مدار ب) واندر همه کاری داد از خویشتن بده	۰.۵
۲۷	در متن زیر، «عقل» با چه ویژگی هایی وصف شده است؟ چندان تناوری و بلند / که هنگام تماشا / کلاه از سر کودک عقل می افتد	۰.۵
۲۸	به چه دلیل نویسنده معتقد است که: «مَثَل قرآن، مَثَل آب روان است.»؟	۰.۵
ادامه سؤالات در صفحه چهارم		۳

باسمه تعالی

سؤالات امتحان نهایی درس: فارسی ۱	پایه: دهم دوره دوم متوسطه	ساعت شروع: ۱۰ صبح	رشته: کلیه رشته ها
نام و نام خانوادگی:	تاریخ امتحان: ۱۴۰۲/۳/۱	تعداد صفحه: ۴	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
دانش آموزان روزانه سراسر کشور در نوبت خرداد ماه سال ۱۴۰۲			

ردیف	سؤالات	بارم
۲۹	هریک از ابیات زیر، با کدام بیت ارتباط معنایی دارد؟ (شماره بیت را داخل کمانک بنویسید) الف) کبوتری که دگر آشیان نخواهد دید ب) اشتر به شعر عرب در حالت است و طرب ۱) چه وجود نقش دیوار و چه آدمی که با او ۲) هر آن که گردش گیتی به کین او برخاست قضا همی بردش تا به سوی دانه و دام ( ) گر ذوق نیست تو را کژ طبع جانوری ( ) سخنی ز عشق گویند و در او اثر نباشد به غیر مصلحتش رهبری کند ایام	۰.۵
۳۰	شاعر در بیت زیر، بر چه مفهومی تأکید دارد؟ تا ز بر خاکی ای درخت تنومند مگسل از این آب و خاک ریشه پیوند	۰.۵
۳۱	یک ضرب المثل، معادلِ مصراع دوم بیت زیر بنویسید. نباشی بس ایمن به بازوی خویش « خورد گاو نادان ز پهلوی خویش »	۰.۵
۳۲	کدام مصراع با قسمت مشخص شده در سروده زیر ارتباط معنایی دارد؟ « تو را سپیده دمی در انتظار زاده شدن و پیکری در اشتیاق شهادت نامیدم. » الف) بگذار بوسه زنیم بر شمشیری که در دستان توست ب) ای دفترهای شعری که مقاومت پیشه کرده اید ج) ای سرخ گل که فداکاری پیشه کرده ای د) تو را آب ها و خوشه ها نامیدم	۰.۵
۳۳	جمله: « ای کاش عظمت در نگاه تو باشد » را با سروده زیر از سهراب سپهری مقایسه کنید. « چشم ها را باید شست، جور دیگر باید دید. »	۰.۵
۴		
۲۰	پیروز و سرافراز باشید.	جمع نمره

راهنمای تصحیح سوالات امتحان هماهنگ درس: فارسی ۱	رشته: کلیه رشته ها	ساعت شروع: ۱۰ صبح
پایه: دهم دوره دوم متوسطه	تاریخ امتحان: ۱۴۰۲/۳/۱	تعداد صفحات: ۲
دانش آموزان روزانه سراسر کشور در نوبت خردادماه سال ۱۴۰۲		

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
------	---------------	------

قلمرو زبانی (۷ نمره)

۱	الف) محتاط .۲۵ / ب) پُر، انباشته .۲۵ / ج) ۱۷ ص ۷۷ ص	.۵
۲	سودایی .۲۵ / ۵۵ ص	.۲۵
۳	گزینه ج .۲۵ / ۱۰۳ ص	.۲۵
۴	گزینه ب .۲۵ / ۶۱ ص	.۲۵
۵	الف) صواب .۲۵ / ب) نقض .۲۵ / ج) عمارت .۲۵ / ۱۷ ص ۵۵ ص ۱۰۱ ص	.۷۵
۶	گزینه ب .۵	.۵
۷	الف) شست .۲۵ / ب) استرحام .۲۵ / ۹۸ ص ۱۲۲ ص	.۵
۸	حذف فعل کمکی «بود» .۲۵ ، حذف به قرینه لفظی .۲۵ / ۱۲۸ ص	.۵
۹	الف) متمم .۲۵ / ب) مفعول (مرا پریشان می کند) .۲۵ / ۴۸ ص	.۵
۱۰	گزینه د .۲۵ / ۶۶ ص	.۲۵
۱۱	گزینه الف .۲۵ / ۳۴ ص	.۲۵
۱۲	معنای خاکریز هم آن گاه تفهیم می شود جمله هسته (پایه) .۲۵ / در میان یک دشت باز گرفتار آتش دشمن باشی. جمله وابسته (پیرو) .۲۵ / ۷۸ ص	.۵
۱۳	دگر ره آن چنان هنر آشکار شد .۲۵ / که از آن دیده روزگار خیره شد .۲۵ / ۸۳ ص	.۵
۱۴	گزینه ج مفعول .۵ / ۱۴۰ ص سایر گزینه ها مسند	.۵
۱۵	الف) منادا .۲۵ / ۱۳۴ ص / ب) نهاد .۲۵ / ۹۷ ص	.۵
۱۶	نوع «را» فک اضافه .۲۵ / ۹۷ ص	.۲۵
۱۷	گزینه د .۲۵ / ۹۸ ص	.۲۵

قلمرو ادبی (۵ نمره)

۱۸	به ترتیب : قهرمانی .۲۵ / خرق عادت .۲۵ / ۹۴ ص	.۵
۱۹	گزینه ب .۵ / (ارزشیابی شتابزده ص ۷۱ جوامع الحکایات ص ۱۲۹ - دیوار ص ۲۷ - من زنده ام ص ۹۱ - مائده های زمینی ص ۱۴۱)	.۵
۲۰	الف) حس آمیزی .۲۵ / ب) اغراق (مصراع دوم) .۲۵ / ج) مجاز .۲۵ / د) حسن تعلیل .۲۵ / ه) جناس .۲۵ / و) سجع .۲۵	۱/۵
۲۱	الف) تشبیه .۲۵ / ۱۲۷ ص / ب) نماد .۲۵ / ۸۰ ص	.۵
۲۲	الف) متوقف کردن .۲۵ / ۹۶ ص / ب) سر جانور را بریدن .۲۵ / ۱۲۲ ص	.۵

ادامه پاسخ در صفحه دوم ۱

ساعت شروع: ۱۰ صبح	رشته: کلیه رشته ها	راهنمای تصحیح سوالات امتحان هماهنگ درس: فارسی ۱
تعداد صفحات: ۲	تاریخ امتحان: ۱۴۰۲/۳/۱	پایه: دهم دوره دوم متوسطه
دانش آموزان روزانه سراسر کشور در نوبت خردادماه سال ۱۴۰۲		

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۲۳	الف) اغراق ۲۵. / ص ۹۵ (ب) استعاره ۲۵. / ص ۳۹	۰.۵
۲۴	الف شما را چو باور به یزدان بُود ۲۵. / هم او مر شما را نگهبان بُود ۲۵. / ص ۱۰۸ ب) از این خطّه نغز پدram پاک ۲۵. / و زین خاک جان پرور تابناک ۲۵. /	۱
قلمرو فکری (۸ نمره)		
۲۵	معنی ابیات و عبارات:	
الف	معلم پریشان و آشفته بود. ۲۵. / ص ۶۴	۰.۲۵
ب	مرگت آن چنان زندگی را بی ارزش کرد. ۲۵. / ص ۳۲	۰.۲۵
ج	خدایا بخشش خود را ۲۵. / همراه ما کن. ۲۵. / ص ۱۰	۰.۵
د	اندیشه و عاقبت نگری برادران ۲۵. / برخلاف خواست و حکم خداوند بخشنده بود. ۲۵. / ص ۵۲	۰.۵
ه	در نبرد با سهراب ۲۵. / حریف او نمی شد (توانایی مقابله با او را نداشت) ۲۵. / ص ۱۰۳	۰.۵
و	در زمانی کوتاه ۲۵. / او را شکست داد. ۲۵. / ص ۱۲۴	۰.۵
ز	احساس ناراحتی و پشیمانی می کرد و می گفت افسوس ۲۵. / این نعمت من (طوطی من) مثل خورشیدی بود ۲۵. / که پشت ابر پنهان شد (طوطی را از دست دادم) ۲۵. / ص ۱۱۳	۰.۷۵
ح	خاک نشانه ۲۵. / نیازمندی مخلوق ۲۵. / در برابر بی نیازی آفریننده است. ۲۵. / ص ۷۸	۰.۷۵
۲۶	گزینه ب ۵. / ص ۳۰	۰.۵
۲۷	تخیّر و ناتوانی عقل از درک عظمت امام حسین(ع) ۵. / ص ۳۳	۰.۵
۲۸	زیرا همان طور که آب آلودگی های جسم را از بین می برد و باعث شادی انسان می شود ۲۵. / قرآن نیز آلودگی های دل و روح را از بین می رود و باعث طراوت دل ها می گردد. ۲۵. / ص ۵۴	۰.۵
۲۹	الف) (۲ هر آن که گردش گیتی .....) ۲۵. / ب) (۱ چه وجود نقش دیوار و .....) ۲۵. / ص ۱۲۷	۰.۵
۳۰	عشق به وطن، وطن دوستی، دلبستگی به وطن ..... ۵. / ص ۸۴	۰.۵
۳۱	دشمن طاووس آمد پر او / از ماست که بر ماست / خود کرده را تدبیر نیست / طوطی ز زبان خویش در بند افتاد / یا ..... ۵. / ص ۱۰۶	۰.۵
۳۲	گزینه ج ۵. / ص ۱۳۸	۰.۵
۳۳	در هر دو به تغییر نگرش انسان نسبت به جهان خلقت توصیه شده و این که باید با بصیرت و آگاهانه به جهان پیرامون خود نگریست. ۵. / ص ۱۴۳ یا: نگاه عاشقانه و پر مهر بر پدیده ها داشتن و توجه به زیبایی های معنوی جهان	۰.۵
۲		
۲۰	جمع نمره	«همکاران ارجمند، خدا قوت؛ لطفاً به پاسخ های درست و مشابه نمره اختصاص بدهید.»